

Krátka správa o Konferencii CEMR/EPSU na tému „Posilovanie sociálneho dialógu v miestnych a regionálnych samosprávach v nových členských štátoch a kandidátskych štátoch“¹ Budapešť, 14.10.2005

Účast na Konferencii bola veľmi dobrá – viac ako 90 účastníkov, ktorí zastupovali odbory a miestne samosprávy z 22 európskych krajín (vid zoznam účastníkov v prílohe). Diskusiu viedli Aleksander AAGAARD, predseda platformy zamestnancov v CEMR a Joelle BERNARD, podpredsedníčka EPSU.

Úvodné poznámky a základné údaje o Konferencii

Aleksander AAGAARD otvoril Konferenciu ako predseda rezortného Výboru pre miestnu a regionálnu samosprávu, účastníkov privítali Agnes CSER, prezidentka Demokratických odborov pracovníkov v zdravotníctve a sociálnej sfére (EDDSZ) v Maďarsku a Antal KALMAN, riaditeľ úradu starostu Budapešti, zodpovedný za zdravotníctvo a rovnosť príležitostí.

Aleksander AAGAARD potom poskytol krátky prehľad práce rezortného Výboru pre miestnu a regionálnu samosprávu. Zdôraznil, že EPSU a CEMR chcú podporovať výmenu skúseností v oblasti sociálneho dialógu a identifikovať a reagovať na oblasti spoločného záujmu. Jeho poznámky sú uvedené v prílohe tejto správy.

Prezentácia Európskej komisie

Francois ZIEGLER (Európska komisia, člen útvaru sociálneho dialógu generálneho riaditeľstva pre zamestnanosť) hovoril o úlohe sociálneho dialógu pri dosahovaní konsenzuálneho zavádzania reforiem a pri vyvažovaní ekonomickej a sociálnej politiky v rámci celej Európy. Podčiarkol, že sociálny dialóg predstavuje integrálnu časť "acquis communautaire" (§ 137-138 Zmluvy o EÚ) a je tiež súčasťou „Kodanských kritérií“ pre členstvo v EÚ. Ako taký je nástrojom riadenia štátu, súvisí s pojmom „demokracia“, ktorý zahŕňa participatívnu demokraciu (vrátane sociálneho dialógu) a ideu rovnosti príležitostí. Pán Ziegler potom poskytol prehľad vývoja v nových členských štátoch, čo sa týka informácií, konzultácií a participácie pracujúcich a existencie štruktúr tripartitného a bipartitného sociálneho dialógu.

Zdôraznil, že nové členské štáty v niektorých oblastiach sociálnej politiky zaostávajú za prvými 15 štátmi EÚ. Niektoré problémy však bolo naozaj potrebné vyzdvihnúť: nedostatok zamestnávateľských organizácií, klesajúce členstvo v odboroch, slabé štruktúry bipartitného kolektívneho vyjednávania na miestnej a regionálnej úrovni, príliš nízke mzdy, vysoká úroveň nezamestnanosti a neistota v zamestnaní. F. Ziegler na záver povedal, že sociálni partneri potrebujú na riešenie týchto problémov posilniť svoju členskú základňu a získať autonómiu na podpísanie a presadenie kolektívnych zmlúv.

¹ Organizované s finančnou podporou Európskej komisie

V rámci nasledujúcej diskusie sa mnohí účastníci pýtali, čo môže Komisia urobiť vzájomne podpory sociálneho dialógu po vstupe, keď už Komisia prestala vypracovávať monitorovacie správy oplnení Kodanských kritérií². Pán Ziegler uviedol rôzne nástroje EÚ pre podporu sociálneho dialógu (rozpočtové línie EÚ, európske štrukturálne fondy³, logistická podpora pre prierezové a rezortné aktivity). Zdôraznil však, že možnosti Komisie zasahovať do toho, akým spôsobom sociálni partneri a členské štáty organizujú sociálny dialóg, je obmedzený, nakoľko sociálny dialóg je dobrovoľný a nezávislý proces. Úlohou Komisie a Európskeho súdneho dvora (ECJ) je zabezpečiť rešpektovanie princípov participatívnej demokracie, ale nemôžu stanovovať konkrétne opatrenia na jej uplatňovanie. Odbory alebo zamestnávateľia môžu v prípade, že sa členský štát dopustí vážneho porušenia svojich povinností, uplatniť ako poslednú možnosť informovanie Komisie alebo podanie sťažnosti na ECJ. V budúcnosti však by však mohla zohrať systematickejšiu rolu novozaložená agentúra pre Základné práva.

Prezentácia hlavných zistení štúdie miestnej a regionálnej samosprávy

Tina WEBER z organizácie ECOTEC prezentovala s podporou svojich dvoch kolegyň Anne-Mari Nevela a Anna Drozd hlavné poznatky štúdie. Jej prezentácia je uvedená v prílohe tejto správy.

Pani Weber zdôraznila, že len pred niekoľkými rokmi v mnohých krajinách neexistoval v miestnej a regionálnej štátnej správe žiaden sociálny dialóg. Preto, aj keď ešte zostáva mnoho úloh, nemožno podceňovať pokrok, ktorý sa dosiahol, ani politická vôľa zlepšiť existujúcu situáciu, ktorá je v mnohých prípadoch vidieť.

Po skončení jej prezentácie mnohí kolegovia predniesli komentáre ku konkrétnym národným kapitolám. Títo kolegovia boli povzbudení, aby poslali svoje postrehy v písomnej forme na ECOTEC do konca októbra, kedy bude správa kompletizovaná.

Niektorí účastníci tiež rozdiskutovali všeobecnejšie otázky o jednotlivých aspektoch, súvisiacich so sociálnym dialógom, ako: akým spôsobom fungovať v krajinách, kde sociálny dialóg prebieha len medzi pracujúcimi a vládami a kde miestne samosprávy stoja bokom? Je možné identifikovať, ktoré otázky by sa mali diskutovať na ktorej úrovni? Ako si vysvetliť nedostatok efektívneho sociálneho dialógu vo verejnom sektore (v porovnaní so súkromným sektorom), napriek vyšším úrovňam členstva v odboroch?

Panelové diskusie

Panelové diskusie, organizované popoludní, sa zamerali na tieto dve hlavné témy štúdie:

1. Co sú hnacie sily, prekážky a faktory úspechu pri budovaní sociálneho dialógu v sektore miestnej a regionálnej samosprávy?
2. Aký je dopad reštrukturalizácie a modernizácie verejného sektora na sektor miestnej a regionálnej samosprávy? Aké sú hlavné úlohy pre budúcnosť?

Recníkmi v prvom paneli boli: Kalle LIIVAMÄGI, Odborová organizácia pracovníkov v štátnych a samosprávnych inštitúciách Estónska; Piotr CZUBINSKI, starosta mesta Krasnik, Poľsko, a Markus GUSTAFFSON, Švédská asociácia miestnych úradov a regiónov (SALAR).

---

² Je však potrebné zdôrazniť, že zavádzanie určitých stratégií EÚ (napr. Smernice k zamestnanosti) si vyžaduje zapojenie sociálnych partnerov a Komisia toto monitoruje.

³ Návrh smernice pre nový Európsky sociálny fond (2007-2013) vylčil finančnú podporu pre vybudovanie kapacity vo verejnej administratíve, ktorá by mohla zahŕňať štruktúry sociálneho dialógu.

Recníkmi v prvom paneli boli: Zafer ÜSKÜL, odborová organizácia pracovníkov samospráv a verejných služieb Turecka (Belediye-Is); Jozef TURCÁNY, starosta Turcianských Teplíc a viceprezident Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS), a Peter NOLAN, národný tajomník, IMPACT Írsko.

Medzi body, ktoré boli v priebehu panelových diskusií zdôrazňované, patrili:

- Úloha centrálnej vlády pri napomáhaní štruktúram sociálneho dialógu a poskytovaní motivácie pre vyjednávanie sociálnych partnerov. Zatiaľ čo právne prekážky, brániace tomu, aby sa asociácia v praxi rozvíjala, sú jasnou prekážkou rozvoja sociálneho dialógu, nedostatok proaktívneho dialógu môže tiež predstavovať prekážku. Ďalej, v prípadoch, kde o rozsahu a obsahu sociálneho dialógu rozhoduje centrálna vláda, zostáva veľmi málo priestoru alebo dôvodov na rozvoj dialógu na nižšej ako národnej (sub-national) úrovni.
- V mnohých krajinách, pokrytých štúdiou, prebieha decentralizácia, zodpovednosť je síce odovzdávaná, avšak rozhodnutia o finančných otázkach vrátane miezd zostávajú centralizované. Potreba previazanosti sociálnej a ekonomickej oblasti si vyžaduje určitú úroveň prepojenia medzi regiónmi a samosprávami. Dalo by sa to zabezpečiť sociálnym dialógom na národnej úrovni v tomto sektore. Ak je na jednej či druhej strane príliš veľa hráčov, sociálny dialóg by sa mohol stažiť.
- Úloha sociálneho dialógu pri podpore konsenzuálneho zavádzania reforiem. Bol uvedený aktuálny príklad vsúvislosti s nedávnymi reformami v rezorte vzdelávania, kde prítomnosť (alebo nedostatok) dialógu zohrali rozhodujúcu úlohu.
- Neexistuje oblasť, ktorá by nespádala do sféry sociálneho dialógu, ale ťažké môže byť zaoberať sa citlivými otázkami, ako je privatizácia. Privatizácia bola v mnohých prípadoch motivovaná nedostatkom verejných financií. Toto je v každom prípade problematika, kde je potrebné rozšíriť dialóg tak, aby zahŕňoval občanov akde je potrebné starostlivo sa venovať dlhodobým dopadom na ceny a kvalitu služieb. Ďalšou špecifickou stránkou mnohých študovaných krajín bola ponuka akcií pre pracujúcich v novo privatizovaných spoločnostiach.
- Mnoho subdodávateľských zmlúv predpokladá nízke platy a zlé pracovné podmienky pre pracujúcich. Tieto problémy by sa dali riešiť, ak by si viac štátnych orgánov vyhradilo vo verejných kontraktach, že si neželajú používanie subdodávateľov resp. v prípade ich používania, špecifikovali určité štandardy, ktoré musia byť dodržané.
- Odbory aj zamestnávateľské organizácie musia zdôrazniť výhody, ktoré prináša členstvo a presvedčiť členov o výhodách stanovenia štandardov na pracovisku prostredníctvom dialógu a vyjednávania. Zamestnávatelia a odbory majú tiež spoločné isté záujmy, napr. rovnosť príležitostí, ktorá môže byť podporená prostredníctvom spoločného postupu. Mnohé odborárske a zamestnávateľské organizácie tiež poskytujú jednotlivé služby pre členov, hoci toto môže byť obtiažne, ak budú členské poplatky príliš nízke (alebo ak je príliš veľa „čiernych pasažierov“).
- Takisto padlo veľa komentárov ohľadne úlohy starostov v spoločnosti vo všeobecnosti a ohľadne ich vzťahov s odbormi. Toto dobre zapadlo do rámca diskusie o význame „participatívnej demokracie“ a potrebe priehľadnosti a interakcie so všetkými skupinami v občianskej spoločnosti.
- Na záver bola zdôraznená úloha sociálnej legislatívy EÚ pri podpore sociálnych práv. Napriek tomu, že „social acquis“ zostáva zdržanlivým v porovnaní napr. s internými smernicami trhu, v oblastiach ako zdravie a bezpečnosť, pracovné podmienky,

rovnosť pohlaví atď., platia mnohé dôležité štandardy EÚ. Tieto zohrávajú kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní minimálnej úrovne spoločných štandardov, čím podporujú konvergenciu členských štátov smerom k vyššej úrovni. Niektorí účastníci naopak spomenuli negatívny dopad liberalizačných smerníc EU na zamestnanosť, a potrebu ovplyvňovať – ako sociálni partneri – budúce smerovanie stratégií EU.

Zhrnutie a záver

Angelika POTH-MOGELE, vedúca Stratégie CEMR, predniesla súhrn hlavných bodov diskusie. Zdôraznila, že mnohé z problémov, uvedených v štúdiu v súvislosti s privatizáciou a reštrukturalizáciou miestnej a regionálnej samosprávy, boli spoločné ako pre „staré“, tak aj pre „nové“ členské štáty, ako aj pre kandidátske krajiny. Zdôraznila, že CEMR a EPSU majú v úmysle zabezpečiť pokračovanie odkazu konferencie tým, že sa budú venovať takýmto otázkam spoločného záujmu v ďalšom pracovnom programe rezortného výboru (ktorý je momentálne predmetom diskusie a bude pokrývať roky 2006-2007). Podporila tiež myšlienku návrhu smerníc pre sociálny dialóg s dôrazom na jeho obsah avýznam pre sociálnych partnerov v miestnej a regionálnej samospráve, čo sa týka informácií, konzultovania a konsenzuálneho zavádzania reforiem. Diskusia na konferencii tiež zdôraznila potrebu pokračovať v analyzovaní otázok, ktoré boli vznesené – možno prostredníctvom národných okrúhlych stolov resp. výmeny skúseností – a tiež monitorovať a podporovať vývoj v oblasti sociálneho dialógu v rôznych krajinách. Nakoniec zdôraznila želanie aktívneho vkladu a participácie členov z nových členských štátov a kandidátskych krajín na budúcich aktivitách rezortného Výboru pre sociálny dialóg.

Carola FISCHBACH-PYTTEL, generálna tajomníčka EPSU zhrnula, že verejné služby sú tvarované hlavne politickými procesmi. Pripomenula, že miestne úrady nie sú ako iní poskytovatelia služieb a ich občania sú viac, než len „zákazníci“. Pre miestne úrady je preto dôležité, aby si mohli slobodne stanoviť, ako občanom poskytovať služby tak, aby pritom zabezpečili sociálnu spravodlivosť a súdržnú spoločnosť. Dodala, že takáto sloboda by bola možná len tam, kde sú realizovateľné verejné alternatívy k privatizácii. EPSU a CEMR majú takto spoločný záujem zlepšiť kvalitu miestnych služieb a zdôrazniť prínos týchto služieb pre udržateľný rozvoj.

Dalšie kroky

Nasledujúce kroky po tejto konferencii budú prediskutované na ďalšom plenárnom zasadnutí rezortného Výboru pre miestnu a regionálnu samosprávu, ktorá sa má konať v Bruseli dňa 31.1.2006.

23.11.05